

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Ontpoldering Noordwaard

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport

2 juli 2010 / rapportnummer 1754-148

1. OORDEEL OVER HET MER

Rijkswaterstaat onderzoekt de mogelijkheden voor de ontpoldering van de Noordwaard in de gemeente Werkendam. Deze ontpoldering is één van de maatregelen uit de planologische kernbeslissing Ruimte voor de Rivier. Voor de ontpoldering wordt de rijksprojectenprocedure gevolgd, waarvoor de Minister van Verkeer en Waterstaat (coördinerend) bevoegd gezag is. Voor het besluit is een milieueffectrapport (MER) opgesteld.¹

De Commissie is van oordeel dat de essentiële informatie voor besluitvorming in het MER aanwezig is. Het MER Ontpoldering Noordwaard is omvangrijk maar prima toegankelijk. De motivering is goed navolgbaar en toetsbaar. Dit geldt ook voor de samenvatting. Er worden heldere onderbouwingen gegeven voor keuzes die zijn gemaakt. Het kaartmateriaal is over het algemeen van goede kwaliteit. Dit geldt met name voor de detailkaarten, zoals van de inrichting van het gebied.

Er wordt op een goede manier teruggegrepen op het eerder doorlopen proces met de gemaakte keuze voor de ligging van het stroomgebied middendoor en een ontpoldering met kades. Deze keuze ligt aan de basis voor de bestudeerde alternatieven. De motivering van de keuze van de alternatieven staat helder uitgelegd en de alternatieven zijn vervolgens voldoende gedetailleerd uitgewerkt. De projectdoelen staan duidelijk verwoord en er wordt bij alle alternatieven op een goede manier teruggekoppeld in welke mate sprake is van doelrealisatie.

De Commissie heeft op een tweetal onderdelen aanbevelingen voor de besluitvorming. Als eerste adviseert de Commissie de optimalisaties die hebben plaatsgevonden bij de ontwikkeling van het voorkeursalternatief (vka) vanuit het alternatief kleine compartimenten en de ontwerpvisie helderder weer te geven. Ten tweede adviseert de Commissie de robuustheid van de alternatieven in relatie tot mogelijke toekomstige opgaven voor veiligheid explicieter aan te geven.

In het volgende hoofdstuk worden deze aanbevelingen nader toegelicht.

¹ Voor nadere projectgegevens wordt verwezen naar bijlage 1.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL EN AANBEVELINGEN

2.1 Van mma naar vka

De ontwikkeling van de alternatieven is over het algemeen goed beargumenteed. Parallel aan het opstellen van de alternatieven in het MER is in overleg met de regio de Ontwerpvisie opgesteld. De stap van de Ontwerpvisie en het mma naar het vka is echter minder duidelijk.

In het MER wordt aangegeven dat het alternatief 'kleine compartimenten' de basis is voor de Ontwerpvisie (§7.3). Daarna is vanuit de Ontwerpvisie het vka geoptimaliseerd waarbij ondermeer elementen uit het alternatief 'grote compartimenten' en het mma zijn opgenomen.

Het is de Commissie niet duidelijk of alle optimalisaties van de Ontwerpvisie, zoals genoemd op pagina 94 van het MER, deel uitmaken van het vka en of er nog andere elementen aan zijn toegevoegd. Een duidelijk overzicht ontbreekt. Het gaat daarbij om optimalisaties die niet van grote invloed zijn op de effectbeoordeling op hoofdlijnen in het MER. De bandbreedte aan mogelijke effecten is in het MER voldoende in beeld gebracht. Daarbij is gedetailleerde informatie in de achtergrondrapporten te vinden. De recentelijk beschikbare gekomen resultaten uit bijvoorbeeld het dijkverleggingsplan en het grondstromenplan zijn echter slechts beperkt doorvertaald naar het MER.

Deze informatie is wel van belang voor een goed inzicht in de mogelijke inrichting van de verschillende deelgebieden van de Noordwaard. Het gaat daarbij met name om:

- kadehoogte en overstromingsfrequenties van de verschillende polders²;
- beeldbepalende landschapselementen zoals de bestaande bosschages³;
- aangebrachte optimalisaties voor landbouw en beheer⁴;
- toegankelijkheid voor motorboten.

■ De Commissie adviseert voor de besluitvorming de optimalisaties die hebben plaatsgevonden bij de ontwikkeling van het voorkeursalternatief (vka) helderder weer te geven, bijvoorbeeld door in een overzichtstabel en op aangepaste kaarten aan te geven op welke onderdelen de alternatieven en de uitwerking daarvan in het rijksinpassingsplan van elkaar verschillen.

² In de legenda van het vka worden bijvoorbeeld de hoogte van de kades en de overschrijdingsfrequenties niet weergegeven, in tegenstelling tot de andere alternatieven. Ook ontbreekt daarop de overstromingsfrequentie van het onbekade grasland en intergetijde gebied.

³ Nu is de informatie hierover verspreid over het MER en de achtergrondrapporten te vinden, bijvoorbeeld het behoud van de kreekeovers van Gat van Lijnoorden, Gat van Zalm en de Bevert in de verschillende alternatieven. Het is bijvoorbeeld onduidelijk of de bestaande bosschages langs het Gat van de Zalm wel of niet onderdeel uitmaken van het vka.

⁴ Zoals het te voeren peilbeheer in de droge laag bekade polders en natte laag bekade polders. Zie ook de zienswijzen van de provincie Noord-Brabant en Staatsbosbeheer.

2.2 Toekomstige opgaven

Ten aanzien van de doelstelling veiligheid – mede gezien de onzekerheden in de modelberekeningen – zijn de verschillende alternatieven slechts in beperkte mate onderscheidend. Naar verwachting leveren alle alternatieven een aanzienlijke bijdrage aan de doelstelling waterstandverlaging.

In het MER is een doorkijk gegeven naar verwachte toekomstige ontwikkelingen zoals de verdere openstelling van de Haringvlietsluizen en toekomstige zeespiegelstijging. In bijlage 3 wordt een schets gegeven van het mogelijke toekomstige getij. Het getij en de stromingen in de Noordwaard kunnen in de toekomst merkbaar toenemen, en daarmee zal ook de morfologie in de Noordwaard zelf en bij de benedenstroomse uitstroomopeningen veranderen. Deze toekomstige ontwikkelingen kunnen wederom een ingreep in het gebied noodzakelijk maken, maar nu is nog niet te precies te overzien hoe groot de ingreep zal zijn en welke consequenties deze heeft.

- De Commissie adviseert om zich bij de besluitvorming over de Noordwaard rekenschap te geven dat toekomstige ontwikkelingen ten aanzien van veiligheid tegen overstromingen en/of beheermaatregelen in de omgeving van de Noordwaard, wederom aanpassingen kunnen verlangen in de Noordwaard. Communiceer dit ook naar de regio.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing plan-MER

Initiatiefnemer: Rijkswaterstaat Zuid-Holland

Bevoegd gezag: de Minister van Verkeer en Waterstaat (coördinerend)

Besluit: vaststellen of wijzigen van rijksprojectenprocedure

Categorie Besluit m.e.r.: C09.2, C12.2, C13.0, C16.1 en C18.5

Activiteit: ontpolderen van de Noordwaard

Bijzonderheden: De Commissie is van oordeel dat de essentiële informatie voor besluitvorming in het MER aanwezig is. Het MER Ontpoldering Noordwaard is omvangrijk maar prima toegankelijk. De Commissie heeft op een tweetal onderdelen aanbevelingen voor de besluitvorming. Als eerste adviseert de Commissie de optimalisaties die hebben plaatsgevonden bij de ontwikkeling van het voorkeursalternatief (vka) vanuit het alternatief kleine compartimenten en de ontwerpvisie helderder weer te geven. Ten tweede adviseert de Commissie de robuustheid van de alternatieven in relatie tot mogelijke toekomstige opgaven voor veiligheid explicieter aan te geven.

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in: het Brabants Dagblad editie Land van Heusden en Altena, en in het Altena Nieuws d.d. 27 april 2006

advies aanvraag: 26 april 2006

ter inzage legging: 28 april tot en met 9 juni 2006

richtlijnenadvies: uitgebracht 30 juni 2006

richtlijnen vastgesteld 10 augustus 2006

aankondiging start procedure in: Staatscourant nr. 205 d.d. 23 oktober 2007

advies aanvraag: 18 oktober 2007

ter inzage legging: 28 april tot en met 9 juni 2006

aanvullend richtlijnenadvies uitgebracht: 14 januari 2008

aanvraag tussentijdse toetsingsadvies: 22 januari 2008

tussentijdse toetsingsadvies uitgebracht: 1 april 2008

kennisgeving MER in de Staatscourant van: 26 april 2010

ter inzage legging MER: 27 april tot en met 7 juni 2010

aanvraag toetsingsadvies bij de Commissie m.e.r.: 23 april 2010

toetsingsadvies uitgebracht: 2 juli 2010

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

drs. B.F.M. Beerlage (werkgroepsecretaris)

ir. A.J. Blik

ir. J.H.J. van der Gun

prof. dr. ir. F.M. Maas

drs. Y.J. van Manen

dr. D.K.J. Tommel (voorzitter)

Werkwijze Commissie bij toetsing:

Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.23 van de Wet milieubeheer en de documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake, als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, alvorens het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Milieueffectrapport, april 2010;
- Ontwerp Rijksinpassingsplan, april 2010;
- Passende Beoordeling en Compensatieplan, april 2010;
- Archeologisch en geologisch vooronderzoek, april 2010;
- Natuurtoets, april 2010;
- Grondstromenplan/saneringsplan ten behoeve van vergunningaanvragen;
- Ontwerprapport Dijkkring 23 traject Steurgatdijk, Ontwerp Dijkkring 23 traject rond Fort Steurgat, april 2010;
- Basisdossier bodem deel 1, Milieukundig bodemonderzoek Fase 2, april 2010;
- Akoestisch onderzoek, beheer- en onderhoudsplan, basisdocument geohydrologie, modelovereenkomst inundatieschade Ruimte voor de Rivier, incl. bijlagen, notitie morfologische effecten Noordwaard op de Merwedede en wateradvies Rivierenland behorend bij het ontwerp Rijksinpassingsplan, maart 2010;
- Inspraak op het voorontwerp Rijksinpassingsplan;
- Vergunningen Flora- en Faunawet, Natuurbeschermingswet, Ontgrondingenwet en Wet Bodembescherming, april 2010.

De Commissie heeft kennis genomen van de zienswijzen en adviezen, die zij van het bevoegd gezag heeft ontvangen. De Commissie heeft schriftelijke zienswijzen nr. 1 t/m 45 en mondelinge zienswijzen nr. 1 t/m 5 betrokken bij haar advisering. Dit advies verwijst naar een reactie als die nieuwe inzichten naar voren brengt over specifieke lokale milieumomstandigheden of te onderzoeken alternatieven.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Ontpoldering Noordwaard

Rijkswaterstaat onderzoekt de mogelijkheden voor de ontpoldering van de Noordwaard in de gemeente Werkendam. Deze ontpoldering is één van de maatregelen uit de planologische kernbeslissing Ruimte voor de Rivier. Voor de ontpoldering wordt de rijksprojectenprocedure gevolgd. Voor het besluit is een milieueffectrapport (MER) opgesteld.

ISBN: 978-90-421-3006-7

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

